

Szabadság és felelősség - „Bolyaisokat” köszöntöttek a Magyar Tudományos Akadémia székházában - Videón a Bolyai-napi ünnepség

17.9.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

A Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíja lehetőséget teremt a kutatói identitás felépítésére - mondta Pósfai Mihály, az MTA elnöke az Akadémia hagyományos Bolyai-napján. A rendezvényen az ösztöndíjas kutatók köszöntése mellett emléklappal és Bolyai-plakettal ismerték el a záró kutatói jelentésüket kiemelkedő színvonalon elkészítőket. Az ünnepségről készült videó cikkünkben megtekinthető.

„Ma nem csupán kutatási eredményeket ünneplünk. Azokat az embereket ünnepeljük, akik vállalják a tudás keresésének felelősségét. Azokat, akik kérdéseket tesznek fel akkor is, amikor mások már megelégednének a válaszokkal. Azokat, akik hisznek abban, hogy a világ mélyebb megértése nem öncélú tevékenység, hanem a társadalom fejlődésének egyik legfontosabb motorja” - mondta a „bolyaisokat” köszöntve Páles Zsolt akadémikus, az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriuma elnöke.

Arra hívta fel a figyelmet, hogy a „kutatás nem pusztán a meglévő tudás gyarapítása. Sokszor annak újragondolása, hogy mit tartunk lehetségesnek. Ehhez pedig nemcsak tudásra, hanem bátorságra is szükség van. A ma elismert ösztöndíjasokban közös, hogy ezt a bátorságot vállalják. (...) Napjaink világában különösen fontos hangsúlyozni ezt az elkötelezettséget. Olyan korban élünk, amikor az információ mennyisége példátlan gyorsasággal növekszik. Egyetlen kattintással adatok milliói válnak elérhetővé. A mesterséges intelligencia már a megoldhatatlannak tűnő problémák vizsgálatában is áttörő eredményeket ér el.

Mégsem csökkent a tudomány szerepe, sőt soha nem volt akkora szükség rá, mint ma. Mert az információ és a tudás nem ugyanaz.

Az adatok értelmezése, az összefüggések feltárása, a bizonyítékok gondos mérlegelése és a kritikai gondolkodás képessége továbbra is a tudomány legfontosabb értékei közé tartozik. A kutatók munkája ezért túlmutat saját szakterületük határain. A tudomány nemcsak új eredményeket hoz létre, hanem példát is mutat. Megtanít bennünket arra, hogy kérdezzünk, hogy kételkedjünk, mérlegeljünk. Hogy a véleményünket bizonyítékokkal támasszuk alá. Ez nemcsak a laboratóriumokban vagy az egyetemi tanszékeken nélkülözhetetlen, hanem a társadalom egészének működése szempontjából is.”

Páles Zsolt nyitóbeszéde [ide kattintva](#) olvasható.

Pósfai Mihály, az MTA elnöke a Bolyai János Kutatási Ösztöndíjat ideális pályázatnak nevezte. Mint mondta, a Bolyai támogatást és időt ad az önállósuláshoz: „Már maga a pályázat megírása is ennek az érési folyamatnak a része. A pályázónak meg kell találnia a kérdést, amire a kutatása választ adhat. Meg kell mutatnia, mi az az újdonság, az eddigi ismeretekhez képest többlet, amit kutatásával elérhet - sokéves bírálói tapasztalatom alapján ez hiányzik leginkább sok pályázatból -, miért éppen ő képes a feladat megoldására, ezt milyen módszerekkel éri el, kikkel működik együtt, és miből fog látszani, hogy előbbre jutott.”

Az MTA elnöke saját emlékeit felidézve arról is szólt, hogy milyen jelentősége van a kutató életében a szabadságnak és a felelősségnek:

„A szabadság önmagában még nem kutatási program. Az tud vele élni, akiben már kialakult az ítéliképesség, hogyan válasszon jó problémát, felismeri a váratlan eredmény értékét, és kitart akkor is, amikor a kutatás nem az eredeti terv szerint halad.”

Pósfai Mihály kiemelte, hogy a kutató önállósága nem jelent magányt: „Saját kérdése van, de képes olyan hálózatot építeni, amelyben az ötletek, a módszerek és az emberek erősítik egymást. Fontos, hogy tudjuk, milyen értéket tudunk bevinni egy közös munkába, és azt is, mit szeretnénk megtanulni másoktól.

A Bolyai-pályázat (...) megkívánja a témaválasztás bátorságát, a szakirodalom biztos ismeretét, a megvalósíthatóság mérlegelését, a munkaterv fegyelmét és az eredmények közlésének tervezését.”

Pósfai Mihály köszöntője [ide kattintva](#) olvasható.

Kovács Ilona, az MTA főtitkárhelyettese arra hívta fel a figyelmet, hogy a tudomány művelése együtt kell, hogy járjon a tudományos közösségben kifejtett aktivitással.

Mint elmondta, Magyarországon a legnagyobb tudományos közösség a [Magyar Tudományos Akadémia köztestülete](#). Ez az immár 20 ezer kutatót összefogó közösség szakmai együttműködésekre, kapcsolatok kialakítására is lehetőséget ad.

A fiatalok pedig kulcsszereplői lehetnek a megújuló köztestületnek.

Döntési helyzetbe kerülhetnek: választhatnak és választhatók lehetnek. Részt vehetnek a közgyűlési képviselők és tudományos bizottsági tagok megválasztásában. A köztestületi tagság támogatást, kapcsolatokat, karrierépítést és aktív szakmai szerepvállalást jelent. Az MTA főtitkárhelyettese arra biztatta a fiatal kutatókat, hogy legyenek aktív résztvevői ennek a közösségnek, és ezzel is járuljanak hozzá ahhoz, hogy a több mint 200 éves Magyar Tudományos Akadémia a 21. század kihívásainak megfelelni tudó, korszerű nemzeti intézmény legyen a jövőben is.

Kovács Ilona beszéde [ide kattintva](#) olvasható.

A hagyományoknak megfelelően a Bolyai-nap keretében adták át a Bolyai-ösztöndíj odaítéléséről szóló okleveleket. A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriumának tagjai 29. alkalommal ítélték oda az ösztöndíjakat; idén 766 érvényesen pályázó közül – 1 visszalépést követően, mivel a pályázó elnyerte a Momentum MSCA támogatást – 157 kutató kapta meg.

A Magyar Tudományos Akadémia 1997-ben alapított, teljesítmény-központú, magas presztízsű, országos ösztöndíja a [Bolyai János Kutatási Ösztöndíj](#), amelynek célja a kiemelkedő kutatás-fejlesztési teljesítmény ösztönzése és elismerése a fiatal kutatók körében, valamint az MTA doktora cím elnyerésére való felkészülés elősegítése.

A Bolyai-ösztöndíj akadémiai támogatásként hidat képez a Magyar Tudományos Akadémia, az MTA doktori és a fiatal kutatói generáció tagjai között. Fontos, hogy az utóbbiak számára a PhD-fokozat megszerzése után kiszámíthatóságot, tervezhetőséget biztosítson az önálló kutatói pálya megkezdéséig terjedő időszakban. A cél, hogy sikeres fiatal, PhD-val rendelkező kutatók jussanak olyan ösztöndíjhoz, amely segíti őket a magyarországi kutatások folytatásában, valamint az MTA-doktori értekezés megírására és a tudományos cím megszerzésére ösztönzi őket.

Az ismételten pályázók száma 114 volt (ők azok, akik már részesültek ösztöndíjban, és az előző ösztöndíjas időszak zárójelentésére „jó” vagy „kiemelkedő” minősítést kaptak), közülük a Kuratórium

26 fő támogatásáról döntött.

A pályázók 41,77 százaléka volt nő, a támogatott kutatók között ez az arány 36,30 százalék.

A 2026-ban Bolyai János Kutatási Ösztöndíjat nyert kutatók névsora [ide kattintva](#) olvasható.

2001 óta a záró kutatói jelentésükre „kiemelkedő” minősítést kapó ösztöndíjasoknak a Kuratórium emléklapot adományoz, a legjobbak pedig MTA Bolyai-plakett kitüntetésben részesülnek. Ebben az évben a kuratórium 156 ösztöndíjas záró kutatói jelentését értékelte. Közülük 85-en kaptak dicsérő emléklapot, a legjobbaknak járó Bolyai-plakettet pedig 14-en érdemelték ki.

A 2026-ben Bolyai-plakettel elismert kutatók

- Bollók Ádám (ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja)
- Honbolygó Ferenc (HUN-REN Természettudományi Kutatóközpont)
- Janovák László (Szegedi Tudományegyetem)
- Kis András (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem)
- Kutas Péter (Eötvös Loránd Tudományegyetem)
- Lipták Katalin (Miskolci Egyetem)
- Marton Gábor (HUN-REN Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont)
- Mayer Martin János (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem)
- Megyesfalvi Zsolt (Országos Korányi Pulmonológiai Intézet)
- Péntes János (Debreceni Egyetem)
- Salamon Péter (HUN-REN Wigner Fizikai Kutatóközpont)
- Spengler Gabriella (Szegedi Tudományegyetem)
- Szabó Ferenc János (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem)
- Varga Máté (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

A hagyományoknak megfelelően a Bolyai-plakettesek közül hárman előadásban foglalták össze Bolyai-ösztöndíjasként elért kutatási eredményeiket.

Marton Gábor, a HUN-REN Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Konkoly Thege Miklós Csillagászati Intézetének tudományos főmunkatársa „Fiatal csillagok az adatok tengerében: a csillagkeletkezés feltérképezése mesterséges intelligenciával” címmel tartott előadást.

Szabó Ferenc János, az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja Zenetudományi Intézetének tudományos munkatársa a diszkográfiába, a hangfelvételek metaadatainak tudományába vezette be a hallgatóságot.

Varga Máté, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának docense pedig arról beszélt, mi az RNS-módosítások szerepe a riboszómák kialakulásában és működésében.

https://mta.hu/mta_hirei/szabadsag-es-felelosseg-bolyaisokat-koszontottek-a-magyar-tudomanyos-akademia-szekhazaban-videon-a-bolyai-napi-unnepseg-115626